

CURSOS DE RECICLATGE I PERFECCIONAMENT EN LLENGUA CATALANA PER ALS PROFESSORS DE LES ILLES BALEARS: PERSPECTIVES DE FUTUR

Miquel F. Oliver Trobat

Durant el curs escolar 1992/93 l'Institut de Ciències de l'Educació va realitzar, per en-càrrec de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, un Informe-Investigació sobre el Reciclatge de Català.

Mitjançant qüestionaris i sessions de debat es varen recollir les aportacions d'alumnes, de professors i de persones amb experiència en temes de formació permanent. Les conclusions de tots els sectors consultats foren totalment coincidents: cal reformar els cursos de Reciclatge, adequar-los a la realitat actual, tenint molt en compte les necessitats dels destinataris i, finalment, cal revisar el plantejament general i els programes.

A partir dels resultats de l'estudi i seguint les indicacions que s'hi feien es va començar a treballar en dos fronts: un en relació al curs que estava a punt de començar (1992/93) i, l'altre que es preocupà de la planificació del futurs cursos de reciclatge des de la reflexió i les propostes aportades per la investigació esmentada.

PLANIFICACIÓ A CURT

TERMINI: EL CURS 1992/93

El treball prioritari va consistir a dissenyar uns canvis que

segons l'estudi eren urgents i que, malgrat fossin de caire provisional -per a un any, màxim dos- i estasin en el marc de la vigent Ordre reguladora dels cursos de Reciclatge, poguessin significar un avanç qualitatiu -en la mesura de les possibilitats- ja per al present curs. En aquest sentit s'han realitzat les següents actuacions:

- Reducció del nombre d'alumnes per aula (sobretot en els grups de llengua ja que fins ara havien estat els més nombrosos)

- Realització de les assignatures de Cultura i Didàctica mitjançant cursos intensius i opcionals.

- Zonificació de l'oferta de cursos a Palma i intentar ampliar l'oferta a altres zones de les Illes d'acord amb les demandes de matrícula.

- Realització dels Seminaris d'Especialització també a Menorca i Eivissa-Formentera.

El Reciclatge General (per a mestres)

Els cursos de Reciclatge adreçats als mestres, són gestionats i organitzats, en la seva part acadèmica, per l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears, des del curs 1985/86.

D'acord amb el pla d'estudis vigent es pot accedir a dues

titulacions:

- *Diploma de Capacitació per a l'ensenyament de la Llengua Catalana* que permet al professorat la realització de classes "de" i "en" català a Preescolar i cicle inicial i mitjà d'EGB. Per a obtenir-lo s'han de cursar les assignatures: Llengua I, Llengua II, Cultura I, Cultura II i Didàctica I.

- *Títol de professor de Llengua Catalana*, que permet impartir classes "de" i "en" llengua catalana al cicle superior d'EGB. Per a optar-hi s'han d'haver superat les assignatures corresponents al Diploma de Capacitació i, endemés, s'han de cursar les de Llengua III, Didàctica II i Cultura III.

Així mateix i adreçat als no-catalanoparlants s'ofereixen dos cursos de pràctica oral de la llengua de 60 hores cadascun, previs a la realització de Llengua I, són els anomenats comunament "Llindars".

Durant aquest curs escolar i per tal de fer possible la realització de les assignatures de Cultura i Didàctica mitjançant crèdits, s'han ofert fins a un total de 70 cursos de vint hores de durada cada un, amb temàtiques tan diverses com: "El projecte lingüístic de centre", "La immersió lingüística a l'escola", "Aprentatge de la lectura i de l'escriptura", "Llengua Catalana

i reforma educativa", "Didàctica de la Llengua Catalana al Projecte Plenamar"... en el cas de Didàctica, i pel que fa a les Cultures els professors-alumnes han pogut escollir entre cursos com "Didàctica de la Geografia", "Didàctica de la història", "L'art a les Illes", "Conèixer la Part Forana", "Conèixer Menorca", "Cultura Popular", ... Per a l'obtenció dels crèdits necessaris per a superar les assignatures hom ha de completar dos cursos (n'és una excepció la Didàctica I que només implica la realització d'un cicle).

D'aquesta manera, els professors-alumnes han pogut escollir cursos monogràfics més concordants amb les seves necessitats i les seves expectatives. Aquesta experiència inèdita, tot i que aquest curs tots els estaments implicats en el reciclatge n'hem acusat la novetat, ha tingut una acollida positiva i, per tant, creim pot servir de punt de referència de cara a un futur pla nou de capacitació de professors en llengua i cultura pròpies.

El Reciclatge per a professors d'Ensenyament Mitjà

Els cursos de reciclatge per a professors d'Ensenyament Mitjà es començaren el període 1988/89 i des de llavors fins al curs passat s'han gestionat des del Centre de Professors de Palma. Actualment l'organització es realitza directament des de l'ICE. Això ha suposat la unificació de les assignatures comunes (llengua) i mantenint l'estructura independent en les assignatures específiques (Seminari d'Especialització).

La titulació corresponent a aquest nivell és la Certificació d'Aptitud Docent en Llengua Catalana. Per a obtenir-la s'han de cursar les assignatures de Llengua I, Llengua II així com el Seminari d'Especialització corresponent a la seva llicenciatura.

Quant als Seminaris d'Especialització adreçats a donar seguretat al professorat a l'hora d'impartir la seva assignatura en llengua catalana, es formalitzen

de la següent manera: a Mallorca es realitzen 10 Seminaris Específics de les distintes especialitats -Matemàtiques, Física i Química, Biologia, Geografia i Història, Filosofia, Pedagogia, Psicologia, ...- i un Seminari General per a les especialitats amb menys matrícula; a Menorca i Eivissa-Formentera es duen a terme Seminaris Generals amb tutories concretes segons les especialitats.

Quadre 1. Evolució matrícula dels Seminaris d'Especialització (1988-1993)

	1988/89	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	TOTAL
TOTAL MATRÍCULA	4	92	119	109	345	669
TOTAL APROVATS	4	64	100	60	241(1)	469(2)

(1) Previsió. Per a calcular aquesta quantitat s'ha aplicat el tant per cent mitjà d'aprovat de tots els cursos anteriors (70%)

(2) S'ha de tenir en compte que el nombre d'aprovat del curs 1992/93 és una previsió.

Com podem observar al quadre 1, el fet de realitzar Seminaris d'Especialització a Menorca i Eivissa, així com una oferta àmplia de Seminaris a Mallorca pot arribar a duplicar el nombre de professors titulats amb el Certificat d'Aptitud Docent.

Les assignatures de Llengua

Pel que fa a les assignatures de Llengua, que són comunes als dos tipus de Reciclatge, s'ha intentat oferir cursos descentralitzats sempre que hi hagués un mínim de matrícula (alguns llocs que en un principi s'havien presentat com a opció de matrícula es varen haver d'anular per falta d'alumnat, com són els casos

de Calvià, Artà i un grup de Llengua II a Lluçmajor). Cal destacar això, no obstant, l'oferta descentralitzada que es realitza a Palma on s'imparteixen classes a distints horaris i en sis centres diferents: CP. Gabriel Alzamora, IFP Politècnic, CP Jaume I, CP Tramuntana, CP Felip Bauçà i CP. Joan Capó.

Creim que s'ha de continuar treballant en aquesta línia, diversificant al màxim l'horari i ampliant la zonificació de l'oferta, sempre que això no suposi greuges comparatius. Cal preveure també la possibilitat d'impartir classes a centres no públics.

La coordinació de Llengua ha iniciat una tasca d'unificació de

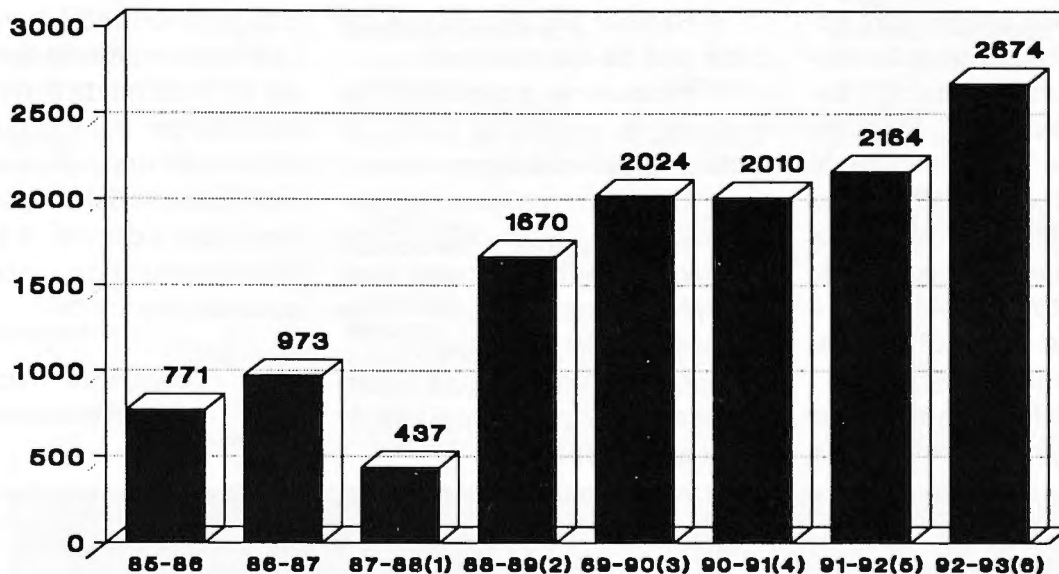
critèris, revisió de programes i d'organització d'activitats formatives que, a mitjà termini, pot suposar una millora qualitativa substancial d'aquesta oferta formativa.

L'alumnat

Tot i que amb les dades dels tres darrers cursos semblava que la matrícula s'havia estabilitzat entorn als 2000 professors-alum-

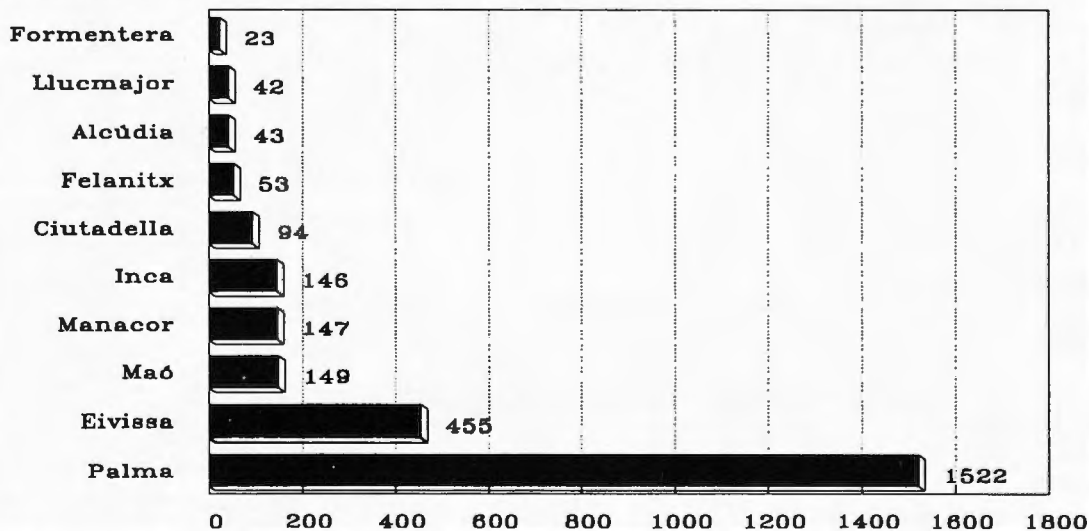
nes, aquest curs s'ha caracteritzat per un augment considerable de les inscripcions (510 alumnes més que el curs anterior)

Gràfic 1 Evolució de la matrícula del Reciclatge (1985-1993)

- (1) Aplicació del sistema de tutories
- (2) Dels 1670 matriculats, 437 són d'Ensenyament Mitjà ja que aquest curs s'inicien uns cursos específics, gestionats pel CEP i adreçats a aquest professorat.
- (3) Dels 2024 matriculats, 465 són d'Ensenyament Mitjà. Els cursos adreçats a aquest col·lectiu són gestionats des del CEP
- (4) Dels 2010 matriculats, 505 són d'Ensenyament Mitjà. Els cursos adreçats a aquest col·lectiu són gestionats des del CEP
- (5) Dels 2165 matriculats, 669 són d'Ensenyament Mitjà. Els cursos adreçats a aquest col·lectiu són gestionats des del CEP
- (6) A partir d'aquest any els cursos adreçats a l'Ensenyament Mitjà i del Reciclatge General s'unifiquen i són gestionats totalment des de l'ICE

Gràfic 2 Matriculats al Reciclatge de Català (curs 1992/93)

**PERSPECTI-
VES DE FUTUR**

Per altra banda i simultàniament amb la planificació del present curs s'ha d'anar pensant en un canvi profund en els cursos de Reciclatge, d'acord amb les necessitats actuals. En aquest sentit la Conselleria de Cultura, Educació i Esports està treballant per tal de fer possible una nova regulació d'aquests estudis, la qual sens dubte recollirà moltes de les propostes aportades pels alumnes, professors i experts en l'Informe-investigació a què hem fet referència al principi de l'article.

Pel que fa a les propostes que afecten l'ordenació acadèmica

en podem destacar algunes a mode d'exemple:

- Adequar el pla d'estudis (matèries, horaris, hores de classe, assistència a classe, avaluació...) al nou sistema educatiu i a l'actual realitat socio-educativa de les nostres illes.

- Revisar els programes de cada una de les matèries.

- Incloure la possibilitat de realitzar la matrícula lliure de cada una de les assignatures.

- Continuar realitzant les assignatures de Cultura i Didàctica mitjançant crèdits opcionals, amb uns programes adequats a les necessitats del professorat.

- Reflexionar sobre la possibilitat de lligar la formació amb la pràctica docent

Com veiem queda molt de camí per fer. Això no obstant, pensam que moments de canvi com els actuals -nova ordenació del sistema educatiu, relativa imminència de la transferència de competències en educació- són adients per invertir una renovació de la formació (actualització i perfeccionament) del professorat en matèria de llengua catalana apte per a contribuir als processos de normalització lingüística i cultural dels centres educatius i, per extensió, a la normalització lingüística i cultural de la societat illenca □

*Coordinador dels cursos de
Reciclatge de Català*

